

Лінгвокультурна інформація є «сукупністю культурно-маркованих знань та уявлень носіїв певної культури, репрезентованою в мовних одиницях, текстах, формах комунікативної поведінки, різних семіотичних системах» [8, с. 318]. Джерелами такої інформації є історичні та суспільні події, національні звичаї, традиції, побутове життя, особливості релігійного віровчення та міфологічного світогляду українського народу. Основною формою вияву лінгвокультурної інформації є текст, який репрезентує комплекс національно-культурних кодів, що трактуються носіями мови відповідно до їхніх національно-ментальних настанов. У сучасній лінгвометодичці текст розуміється як «методично доцільний, автентичний фрагмент певного культурно-мовного простору, в межах якого модулюється культурно-мовна взаємодія за допомогою керованої текстової діяльності та забезпечується оволодіння іншомовною культурою й іноземною мовою» [2, с. 236]. Під час навчання української мови як іноземної будь-який текст є джерелом історичної, соціальної чи культурної інформації, а отже, вимагає коментування. Лінгвокультурне коментування полягає у роз'ясненні незрозумілих студентові-іноземцеві значень лінгвокультурем, що є вербальними репрезентантами історичних фактів, соціальних подій, імен і прізвищ людей, назв міст, вулиць та інших об'єктів навколишньої дійсності, а також розкриває особливості трактування літературних алюзій і національно-культурних асоціацій.

При залученні лінгвокультурної інформації до викладання української як іноземної варто керуватися двома основними принципами: 1) принципом функціональності, який передбачає необхідність активного використання одиниць із національно-культурною семантикою, фонових знань, норм мовного етикету в процесі спілкування; 2) принцип залучення рідної культури і чіткої диференціації з нею для попередження мовної і лінгвокраїнознавчої інтерференції.

Висновки та перспективи використання результатів дослідження. Використання лінгвокультурної інформації у навчанні української мови як іноземної виконуватиме важливе завдання формування «полікультурної» мовної особистості, здатної будувати міжкультурні та міжмовні паралелі явищ; сприятиме формуванню комунікативної компетенції в актах міжкультурної комунікації, передусім через адекватне мовлення співрозмовника і сприймання оригінальних текстів, які розраховані на носіїв мови. Перспективність подальших досліджень полягає у необхідності теоретико-методологічного обґрунтування основних засад навчання української мови в її культуруноносних функціях як важливого чинника формування в іноземців мовної соціоактивності.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації [Електронний ресурс] / Ф. С. Бацевич. – К. : Довіра, 2007. – 205 с. – Режим доступу : <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidom.com/k>
2. Воробйова І. А. Основи лінгвокраїнознавства: навчальний посібник / І. А. Воробйова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. – 272 с.
3. Кочан І. Нові освітні технології в практиці викладання української мови як іноземної / І. Кочан // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів, 2008. – Вип. 3. – С. 14–20.
4. Кудіна Т. М. Українська мова як іноземна (початковий курс) / Т. М. Кудіна. – К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 334 с.
5. Мазурик Д. В. Державний стандарт з української мови як іноземної (від теорії до практики) / Д. В. Мазурик // Теорія і практика викладання української мови як іноземної: зб. наук. праць. – Львів, 2010. – Вип. 5. – С. 10–14.
6. Мацько Л. І. До питання про лінгвокультурологічну компетенцію / Л. І. Мацько // Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – С. 365–369.
7. Ніколаєва С. Ю. Сучасні тенденції навчання іноземних мов студентів мовних спеціальностей / С. Ю. Ніколаєва // Інноваційні підходи до навчання іноземних мов та культур у новому тисячолітті: тези доповідей на міжнародній науково-методичній конференції (20 вересня 2002 року, Дніпропетровськ). – Дніпропетровськ : Видавництво ДУЕП, 2002. – С. 24–27.
8. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля – К, 2010. – 844 с.
9. Чаграк Н. І. Лінгвокультурологія як важливий напрям навчання іноземних мов професійного спілкування [Електронний ресурс] / Н. І. Чаграк. – Режим доступу : <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=20169&chapter=1>

УДК 378.6:62.016:811.161.2

Н. О. Лисенко,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ЗАСТОСУВАННЯ ФОРУМІВ І ЧАТІВ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ

У статті узагальнено досвід використання форумів і чатів у структурі дистанційного курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для підвищення рівня мовної компетентності студентів-іноземців.

Ключові слова: дистанційний курс, тьютор-філолог, навчальний форум.

USING OF FORUMS AND CHATS IN DISTANCE TEACHING OF LINGUISTIC DISCIPLINES FOR FOREIGN STUDENTS

This article generalizes the experience of the professors for the Department of Ukrainian Language and Latin at the National University of Pharmacy on creation and introduction of the distance course on subject «Ukrainian Language (in professional field) and he experience of using forums and chats in the structure of distance course to improve the level of linguistic competence of the foreign students. The example of the educational forum «Globalization of society is a new threat for vulnerable languages». It is proven that to involve the students into the discussion the tutor should use all possible motivators, such as chose an interesting subject to discuss, to illustrate the interesting material. The use of the base-pictures and quotations to draw the students' attention will not be excessive. It determines the tutor's role in distance education and details the demands to the personne of a tutor-philologist and his functions.

Key words: distance course, tutor-philologist, educational forum.

ПРИМЕНЕНИЕ ФОРУМОВ И ЧАТОВ ПРИ ДИСТАНЦИОННОМ ПРЕПОДАВАНИИ ЯЗЫКОВЫХ ДИСЦИПЛИН СТУДЕНТАМ-ИНОСТРАНЦАМ

В статье обобщен опыт использования форумов и чатов в структуре дистанционного курса «Украинский язык (профессиональной направленности)» для повышения уровня языковой компетентности студентов-иностранцев.

Ключевые слова: дистанционный курс, тьютор-филолог, учебный форум.

Невпинний розвиток інформаційних технологій дозволив суттєво урізноманітнити форми проведення освітнього процесу. З'явилась можливість не тільки довільного пошуку потрібних даних у загальноосвітньому банку інформації, але й системного та мотивованого дистанційного отримання знань з обраних спеціальностей.

Сьогодні над створенням теоретичного підґрунтя дистанційної освіти, апробацією різних освітніх технологій і впровадженням досвіду західноєвропейських університетів, розробкою вимог до дистанційних курсів та діяльності тьютора працюють В. Кухаренко, А. Бойко, Н. Дем'яненко, Л. Настенко та ін., проте й досі у нашій країні поняття і нормативна база тьюторства знаходиться у стадії становлення і, як будь-яке нове явище, не має ані чіткого визначення, ані закріплених функцій. Однак це не заважає йому бути провідним елементом системи дистанційного навчання.

Кожна дисципліна має об'єктивні відмінності щодо застосовуваних форм, методів і прийомів, формулювання завдань, з'являються додаткові вимоги до викладача-філолога, який викладає свій курс дистанційно (зокрема студентам-іноземцям), а також специфічні ризики, виникнення яких пов'язано з викладанням «мовної» дисципліни (ураховуючи розвиток сучасних комп'ютерних редакторів, існування он-лайн словників та ін.), що, у свою чергу, доводить актуальність даного дослідження.

Метою нашої статті є узагальнення практичного досвіду щодо використання навчальних форумів і чатів – невід'ємної складової інтерактивного освітнього простору, покликаної допомогти студенту-іноземцю підвищити рівень власної мовної компетентності.

На даному етапі інтерактивний освітній простір Центру дистанційних технологій навчання НФаУ умовно поділяється на дві складові: дистанційну підтримку самостійної роботи студентів та дистанційні курси для студентів-фармацевтів з усіх дисциплін на платформі Moodle, розроблені відповідно до вимог для ліцензування таких курсів в Україні (зокрема три курси з поступового вивчення української мови для студентів з Республіки Польща). Викладачами кафедри українознавства та латинської мови НФаУ створено обидва варіанти ресурсів.

Особливість дистанційного курсу (далі – ДК) з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» полягає в тому, що ДК призначений для самостійного вивчення студентами (слухачами) усього навчального матеріалу (під керівництвом викладача-тьютора). Метою цього курсу є формування у студентів-фармацевтів високого рівня комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній і писемній формах; практичне оволодіння основами офіційно-ділового та наукового стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні; а також підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності. На курс зараховувалися слухачі з базовим рівнем української мови. Програма ДК для студентів з Республіки Польща розрахована на три роки. Кожний змістовий модуль містить контрольний блок. Курс завершується екзаменом. Структура заняття складається з теоретичної частини (інформаційні матеріали), практичного блоку, який містить питання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи, завдання для тестового контролю, обговорення навчальних тем, тобто форум або чат.

Серед способів структурування навчального матеріалу використано таблиці, схеми, списки, що забезпечує наочність та краще засвоєння інформації. Також до структури деяких занять вміщено додаткові матеріали: посилання на інформацію з Інтернету, мультимедійні презентації тем. Практична робота передбачає виконання письмових завдань (вправи, переклад, редагування фахових текстів, складання та редагування документів, написання анотацій і рецензій (III рік навчання)). Застосовується тестування з кожної теми заняття, а для оцінки рівня знань, набутих протягом вивчення змістового модуля – підсумкове тестування. В окремий ресурс виділено матеріали, що багаторазово використовуватимуться студентами при вивченні ДК, наприклад: глосарії для перекладу фахових текстів та роботи з текстами офіційно-ділового стилю, список рекомендованої літератури, а також загальні форуми.

У системі дистанційного навчання неоціненну роль відіграє саме комунікативний компонент, що реалізується через такі елементи курсу, як форуми і чати (загальні форуми необхідні для вирішення поточних організаційних питань та проведення консультацій). Навчальні форуми передбачають обговорення дискусійних проблем із тематики курсу. У ДК, призначеному для вивчення мови іноземцями, організація спілкування є одним із провідних завдань, оскільки без щоденної мовної практики при перебуванні в іншому мовному середовищі досягти позитивних результатів доволі складно. Для проведення навчання тьютор може використовувати різні форми асинхронного і синхронного спілкування. Зокрема В. Кухаренко пропонує застосовувати при проведенні форумів «читання та відповіді», ця форма спілкування передбачає надання студентам навчального матеріалу, а потім опитування, при якому переважати повинні відкриті питання. Якщо ж не дотриматися такого варіанту, то після відповіді першого студента зникає необхідність у подальшій дискусії. Інша форма – дебати. У розділі курсу вибирається проблема, при розв'язанні якої є можливість створити групи «слухачі за» та «слухачі проти». Такі дебати легко керуються, застосовуються у проблемно-орієнтованому навчанні, а тьютори можуть використовувати як синхронний, так і асинхронний режими для проведення форумів. І, звичайно, класична конференція – добре структурована форма дебатів. Наприклад, до роботи залучаються дві групи студентів, кожна з яких готує звіт за проблемою та презентує його. Далі дискусія відбувається у два етапи: пошук «точки домовленості» – компоненти проблеми, стосовно яких обидві групи мають спільну точку зору, та обговорення «області протиріч». Групи доводять власні й досліджують тези, наведені опонентами. Провідна мета – вплинути на сприйняття проблемної ситуації [4].

Ми у ДК для польських студентів використовували форму дебатів, лише з тією умовою, що наші студенти не об'єднувалися в групи з однодумцями, оскільки навіть під час такого обмеженого спілкування в групах неодмінно виокремлюються «лідери» і «мовчуні», а наша мета залучити до комунікації всіх. Оскільки для навчальної дискусії провідною метою є створення стилістично бездоганих тез, а комунікативний акт є лише передумовою удосконалення навичок, краще застосовувати саме навчальний форум, а не чат. При асинхронному спілкуванні тьютор у тактовній формі (за попередньою домовленістю) встигатиме виправляти стилістичні огріхи студентів і коментувати редагування.

Нашим студентам було запропоновано кілька форумів (новини, знайомство, допомога тьютора, взаємодопомога студентів та навчальний форум на кожному занятті). Оцінювалася тільки участь у форумі «Знайомство» та навчальних форумах. І якщо у форумі «Знайомство» ми отримали вільне спілкування (звичайно ж, українською) з розлогими відповідями, то в навчальних форумах брали участь лише ті студенти, що були впевнені у своїй мовній компетентності.

Аналогічні зауваження висловлює і В. Кухаренко: «У дискусії бере участь не більше третини групи, але в той же час інша частина групи, пасивно беручи участь в обговоренні, змушена приймати ту або іншу точку зору. Таким чином, дискусія йде на користь усій групі, формуючи визначені образи і прив'язки у студентів. Треба, однак, підготувати додаткові питання для «мовчунів», щоб перевірити їхню готовність до спілкування в разі необхідності» [4].

Зазначені поради були нами враховані при проведенні наступних форумів і чатів. Крім того, було збільшено кількість балів, що зараховувалася кожному студенту за активну участь у дискусії, а також щоразу тьютором було підкреслено

внесок кожного учасника та висловлена подяка всім членам групи за участь, щоб у кожного із студентів залишалося почуття задоволення, пов'язане з належним виконання роботи, і була збережена доброзичлива атмосфера, попри наявність діаметрально протилежних поглядів на обговорювану проблему.

Наприклад, при проведенні форуму «Глобалізація суспільства – новітня загроза для незахищених мов» студентам III курсу було запропоновано висловити свою точку зору щодо таких питань:

1. Як ви ставитеся до ідеї упродовження в глобалізованому суспільстві єдиної універсальної мови?
2. Які мови претендують сьогодні на статус єдиної? На якій підставі?
3. Як ви ставитеся до інтернаціоналізації науки? Чим спричинено цей процес? Позитивним чи негативним він є, на вашу думку?
4. Які штучні мови вам відомі? Чи спроможна якась із них стати універсальною?
5. Розтлумачте слова науковця Луї Пастера: «Не має батьківщини наука, але мають батьківщину вчені».
6. Як пояснити значне переважання в Інтернеті англійської мови? Чим спричинено її високий престиж? (Понад 75% наукової продукції світу друкується цією мовою).
7. Наскільки важливим для стану національної мови є створення відповідного Інтернет-середовища?

Участь у дискусії узяли понад 70% групи, майже всі відповіді за розміром дорівнювали есе. Студенти були заздалегідь попереджені про негативну оцінку за плагіат, відповідно відповіді не дублювали одна одну. Але оскільки «мовне» питання не є для польських студентів болючим, знання мінімум однієї іноземної мови – звичне явище, дискусія не мала суттєвих загострень.

Зазначений високий рівень активності пов'язуємо також із оформлення матеріалів для форуму, які, на нашу думку, стали додатковим мотиватором. Зокрема для привернення уваги не було зайвим використання малюнків-опор, цитат та відео-роликів. Звичайно, не всі студенти візуали, але матеріал повинен бути не тільки змістовним, а й приємним та зручним для сприйняття.

Отже, головними вимогами до ДК повинні стати логічність, чітка структура курсу, вичерпна інформативність, доступність матеріалу, адекватність вимог до дистанційного студента, системний контроль над процесом навчання з боку викладача, а також забезпечення постійного контакту викладача зі студентами та взаємодії студентів між собою.

Участь у навчальних форумах і чатах позитивно впливає на формування мовної компетентності студентів-іноземців і є одною із провідних форм роботи при дистанційному вивченні мови. Тьютор мусить вдатися до застосування всіх можливих мотиваторів для забезпечення активної участі студентів у дискусії. Комплексне дослідження останніх неодмінно стане матеріалом наших наступних розвідок. Запорукою ж успішного впровадження дистанційних освітніх технологій є не тільки реформування системи освіти, а й становлення інституту тьюторства – створення баз для підготовки зацікавлених, обізнаних, досвідчених тьюторів, налаштованих творчо працювати, є соціально активних, здатних виховувати студента в швидкоплинному сьогоденні.

Література:

1. Бойко А. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії / А. Бойко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/879/1/Boyko.pdf>
2. 1. Жевакіна Н. В. Професійні функції діяльності викладача-тьютора в умовах дистанційного навчання / Н. В. Жевакіна, М. А. Семенов // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 5 (216). – С. 5–9.
3. 2. Костікова М. В. Про деякі аспекти діяльності тьютора в системі дистанційної освіти / М. В. Костікова, І. В. Скрипіна // Системи обробки інформації. – 2011. – Вип. 7 (97). – С. 72–75.
4. Кухаренко В. Матеріали дистанційного курсу «Практикум тьютора» / В. Кухаренко. – [Електронний ресурс].
5. Настенко Л. Г. Тьюторство як прогресивна технологія індивідуалізації освіти у вищій школі / Л. Г. Настенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://readera.org/article/tjutorstvo-jak-prohresyevna-tekhnohlohia-indyevidualizatsiye-osvitye-u-vyeshchiy-10181969.html>
6. Пуля В. 13 способів заставить читателя кликнуть на ваш текст / В. Пуля. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://redactor.in.ua/ru/practice/7701.13_sposobov_zastavit_chitatelja_kliknut_na_vash_tekst
7. Технологія створення дистанційного курсу [навчальний посібник / за ред. М. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка]. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.

УДК 81'42

І. В. Міщинська,

Хмельницька Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, м. Хмельницький

ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСИВНОГО АНАЛІЗУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ Р. ЧАНДЛЕРА ТА Д. ХЕММЕТА)

У статті розкриті особливості дискурсивного аналізу детективних творів. Автором охарактеризовані художні риси творів Д. Хеммета та Р. Чандлера: стилістичні інновації (інсинуації, двозначності, саркастичні зауваження), використання стереотипів, індивідуалізм головного героя. Визначені фактори соціального впливу, притаманні зображеному в творах американському суспільству.

Ключові слова: дискурсивний аналіз, американський детектив, стилістичні інновації, різновиди англійської мови, сленг.

PECULIARITIES OF LITERARY TEXT DISCOURSE ANALYSIS (BASED ON THE ANALYSIS OF HARD-BOILED DETECTIVE STORIES BY R. CHANDLER AND D. HAMMETT)

Peculiarities of hard-boiled detective stories discourse analysis are highlighted in the article such as the central role of a main character, urban environment, presence of a fatal heroine, neutral mode of narration, and excessive use of jargon words. Factors that determined individual literary style of R. Chandler and D. Hammett are analyzed. The main differences in their styles are determined. Literary features of detective stories by R. Chandler and D. Hammett are characterized, namely stylistic innovations (insinuations, ambiguities, and wisecracks), use of stereotypes, and individualism of the main character, which is expressed in his thoughts, feelings, and psychological approach to investigation. These are the consequences of modernist influence. The realistic approach to portraying characters, places and events is realized via naturalistic description of the lower